

Determination of Preoperative Surgical Fear in Orthopedic Surgery Patients: a Descriptive Cross-Sectional Study

Hüseyin Bez^{1,a}, Kübra Erturhan Türk^{2,b}, *

¹ Sivas Numune Hastanesi, Sivas, Türkiye

² Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Anabilim Dalı, Sivas, Türkiye

*Corresponding author

Research Article

History

Received: 02/12/2024

Accepted: 09/12/2024

Copyright

This work is licensed under
Creative Commons Attribution 4.0
International License

ABSTRACT

Objective: This study was conducted to determine the preoperative fear of surgery level of orthopedic surgery patients.

Method: This descriptive, cross-sectional study was conducted with 126 patients hospitalized in the Orthopedics Department of Sivas Numune Hospital between January 12, 2024, and April 1, 2024. Data were collected on the day before surgery using a questionnaire and the Surgical Fear Questionnaire (SFQ). Descriptive statistics, Independent Sample T-Tests, One-Way Analysis of Variance (ANOVA), the Mann-Whitney U test, and the Kruskal-Wallis test were used for data analysis.

Results: The age range of 53,2% of patients in the study was 18-64 years. It was found that 71,4% of the patients had a moderate or higher level of surgical anxiety. The mean scores of the participants were 21,97±6,9 for the SFQ-short term, 25,51±7,6 for the SFQ-long term and 47,48±13,3 for the SFQ-total scale. The difference between gender, educational status, knowledge about surgery and anaesthesia, previous surgery, chronic disease, fear of surgery and anaesthesia and anaesthesia technique and mean scores of SFQ was found to be statistically significant ($p<0,05$).

Conclusion: The majority of patients were found to have an intermediate level of fear of surgery and above. In line with these data, it is recommended that nurses should assess the level of anxiety in patients undergoing orthopaedic surgery and plan appropriate nursing interventions to reduce it.

Keywords: Fear of surgery, orthopedic surgery, nursing, preoperative period.

Ortopedik Cerrahi Hastalarının Ameliyat Öncesi Cerrahi Korku Düzeyinin Belirlenmesi: Tanımlayıcı ve Kesitsel Bir Araştırma

Araştırma Makalesi

History

Received: 02/12/2024

Accepted: 09/12/2024

Copyright

ÖZ

Amaç: Bu çalışma ortopedik cerrahi hastalarının ameliyat öncesi cerrahi korku düzeyinin belirlenmesi amacı ile yapıldı.

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel tipte olan bu araştırma 12.01.2024–01.04.2024 tarihleri arasında Sivas Numune Hastanesi Ortopedi Servisinde yatan 126 hasta ile yürütüldü. Araştırma verileri ameliyat öncesi günde tanıtıcı özellikler bilgi formu ve Cerrahi Korku Ölçeği (CKÖ) kullanılarak toplandı. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, Independent Sample T testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testi kullanıldı.

Bulgular: Araştırmaya katılan hastaların %53,2'sinin yaş aralığı 18-64 idi. Hastaların %71,4'ünün cerrahi korku düzeyinin orta düzey ve üzerinde olduğu belirlendi. Katılımcıların CKÖ-Kısa dönem 21,97±6,9; CKÖ-Uzun dönem 25,51±7,6; CKÖ toplam puan ortalamaları 47,48±13,3 olarak bulundu. Cinsiyet, eğitim durumu, ameliyat ve anestezi hakkında bilgisi olma durumu, daha önce ameliyat olma, kronik hastalık, ameliyat olmaktan ve anestezi almaktan korkma ve anestezi tekniği ile CKÖ puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulundu ($p<0,05$).

Sonuç: Hastaların çoğunluğunun cerrahi korku düzeyinin orta düzey ve üzerinde olduğu belirlendi. Bu veriler doğrultusunda hemşirelerin ortopedik cerrahi geçiren hastaların korku düzeyini belirlemesi ve azaltmaya yönelik uygun hemşirelik girişimlerini planlaması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Cerrahi korku, ortopedik cerrahi, hemşirelik, ameliyat öncesi dönem.

^a bezhuseyin5@gmail.com

^b 0009-0009-2198-2297

^b kubraerturhan@gmail.com

^b 0000-0002-8393-8049

How to Cite: Bez H, Erturhan Türk K (2024) Determination of Preoperative Surgical Fear in Orthopedic Surgery Patients: a Descriptive Cross-Sectional Study, Cumhuriyet Nursing Journal, 8(2): 118-124, 2024

Giriş

Korku ve anksiyete ameliyat bekleyen hastalarda sık görülen durumlardan biridir (Woldegerima ve ark., 2018). Hastaların yaşadığı ameliyat öncesi korku ameliyat sonrası komplikasyon gelişme, ağrı yaşama, anesteziye uyanamama ve ölüm ile ilişkilidir (Abate ve ark., 2020; Aloweidi ve ark., 2022; Gürler ve ark., 2022; Ruhaiyem ve ark., 2016; Sobieralska-Michalak ve ark., 2020). Özellikle ortopedi hastaları, ameliyat süreci, anestezi, ameliyat sonrası ağrı, hastane ortamı, günlük yaşam aktivitelerine geri dönme ve ölüm konusunda korku yaşamaktadır (Crista ve ark., 2024; Jung ve ark., 2023). Yapılan çalışmalarda, ameliyat olacak hastaların yaklaşık %70'inin ameliyat ve anesteziyle ilişkili korkuları olduğu bildirilmektedir (Gürler ve ark., 2022; Nigussie ve ark., 2023). Ameliyat öncesi yaşanan bu korkunun birçok psikofizyolojik etkisi bulunmaktadır (Amiri ve ark., 2021; Woldegerima ve ark., 2018). Ameliyat öncesi korku hastaların anksiyete düzeyini artırmaktadır (Gürler ve ark., 2022; Topal Hançer, 2023). Korku ve anksiyetenin ameliyat sonrası ağrı şiddetinde, anestezi ilaç ihtiyacında, analjezik tüketiminde ve morbiditede artma ile ilişkili olduğu, hasta memnuniyetinde azalma, hastanede kalış ve iyileşme süresinde uzamaya neden olduğu bildirilmektedir (Kassahun ve ark., 2022). Ameliyat öncesi korkunun olumsuz etkileri dolayısıyla, birçok hasta ve sağlık hizmeti sağlayıcıları için önemli bir sorun olmaya devam etmektedir. Ortopedik cerrahi geçirecek hastalarda korku düzeyini ve etkileyen faktörleri belirlemek korkunun sıklığını azaltmayı ve hastalar üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik önlemler almayı sağlayacaktır. Anksiyete ve korkuyu inceleyen çalışmalar, nöroşirurji, genel cerrahi, kalp damar cerrahisi, göğüs cerrahisi, ortopedi ve travmatoloji ve ürolojik cerrahi girişim geçiren farklı popülasyondaki hastaları içermektedir (Akutay ve Ceyhan, 2023; Gürler ve ark., 2022; Sürme ve Çimen, 2022). Yalnızca ortopedik cerrahi hastalarında ameliyat öncesi korku düzeyinin belirlendiği çalışmaya rastlanmamıştır.

Amaç: Bu çalışma ortopedik cerrahi hastalarının ameliyat öncesi cerrahi korku düzeyinin belirlenmesi amacı ile yapıldı.

Yöntem

Araştırmanın türü: Araştırma tanımlayıcı tipte kesitsel bir çalışmadır.

Araştırmanın evreni ve örnekleme: Araştırmanın evrenini 12.01.2024–01.04.2024 tarihleri arasında Sivas Numune Hastanesi Ortopedi Servisinde yatan hastalar oluşturdu. Örnekleme ise, Sivas Numune Hastanesi Ortopedi Servisinde yatarak tedavi gören, hekim tarafından konulmuş psikiyatrik hastalık tanısı olmayan, araştırmaya katılmayı kabul eden ve Türkçe konuşan hastalar oluşturdu. Evrendeki birey sayısı bilinmediği için örnekleme alınacak birey sayısı $n=t^2pq/d^2$ formülü ile belirlendi. Formülde $t=1,96$, $p=0,70$, $q=0,30$, $d=0,08$ kullanılarak 126 hasta olarak bulundu.

İstatistiksel yöntem: Çalışmamızdan elde edilen veriler IBM SPSS v22 programı ile değerlendirildi. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler kullanıldı. Verilerin normalliğine çarpıklık ve basıklık değerleri (-2 ve +2) dikkate alınarak karar verildi. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, Independent Sample T testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testi kullanıldı. Ölçeğin Cronbach alfa katsayısı hesaplandı. Yanılma düzeyi 0,05 olarak alındı.

Veri Toplama Araçları

Veriler, tanıtıcı özellikler bilgi formu ve Cerrahi Korku Ölçeği kullanılarak toplandı.

Tanıtıcı Özellikler Bilgi Formu

Tanıtıcı özellikler bilgi formu literatür doğrultusunda (Acar ve Fındık, 2015; Akutay ve Ceyhan, 2023; Gürler ve ark., 2022; O'Reilly ve ark., 2018) araştırmacılar tarafından oluşturuldu. Form yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, çalışma durumu, ameliyatın ertelenme durumu, uygulanacak ameliyat ve anestezi hakkında bilgi, daha önce ameliyat olma durumu, ameliyat ve anestezi ile ilişkili korku yaşama durumu, kronik hastalık varlığı, hastanede kalma süresi, ameliyat bölgesi, ASA skoru ve anestezi türü olmak üzere 16 sorudan oluşmaktadır.

Cerrahi Korku Ölçeği (CKÖ)

Elektif cerrahi geçirecek hastaların cerrahi operasyonun getirdiği kısa ve uzun dönem sonuçlarının oluşturduğu korku düzeyini belirlemek amacıyla kullanılan bir ölçektir. Theunissen ve ark. tarafından 2014 yılında geliştirilen ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması 2018 yılında Bağdigen ve Karaman Özlü tarafından yapılmıştır. Ölçek 0-10 arasında puanlanan 11 likertli ve 8 maddeden oluşan bir ölçektir. Her bir madde 0 "hiç korkuyorum", 10 "çok korkuyorum" şeklinde puanlanmaktadır. Ölçek cerrahi korku ölçeğinin kısa dönem ve uzun dönem sonuçlarını gösteren 2 alt boyuttan oluşmaktadır (Bağdigen ve Karaman Özlü; Theunissen ve ark., 2014). Ölçek toplam puanı en düşük 0 en yüksek 80 olmakla birlikte puan yükseldikçe cerrahi korku yükselmektedir. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliğinin yapıldığı çalışmada Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0,93 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0,92 olarak bulundu.

Verilerin Toplanması

Araştırmaya ortopedi servisinde yatarak tedavi gören ve örnekleme alınma kriterlerine uyan hastalar dahil edildi. Hastalara yüz yüze araştırmanın amacı açıklandı ve araştırmaya katılmayı kabul eden hastalardan yazılı onamları alındı. Anketler hastalara ameliyat öncesi günde araştırmacı tarafından sorularak uygulandı. Hastalar soruları yaklaşık 15-20 dakikada tamamladı.

Etik Kurul Onayı

Araştırmaya başlamadan önce Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar etik kurulundan 21.12.2023 tarihli 2023-12/62 numaralı etik onay alınmıştır. Çalışmanın Sivas Numune Hastanesi Ortopedi Servisinde yürütülebilmesi için Sivas Sağlık Müdürlüğü'nden kurum izni alınmıştır. Araştırmada Helsinki bildirgesi ilkelerine uygun hareket edilmiştir. Araştırmaya katılmayı kabul eden hastalardan yazılı ve sözlü onamları alınmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmada, bazı sınırlılıklar vardır. Birincisi, çalışmanın tek bir merkezde yapılması evrene genellenememesine neden olmasındır. Çalışmada cerrahi korku düzeyinin tek bir ölçümle alınması cerrahi korkunun perioperatif süreç boyunca değişiminin izlenememesine neden olan diğer bir sınırlılıktır. Bu sınırlılıkların kontrol edildiği çalışmalara gereksinim vardır.

Bulgular

Hastaların tanıtıcı ve klinik özellikleri Tablo 1'de verilmiştir. Katılımcıların %53,2'si 18-64 yaş arası, %52,4'ü kadın, %56,3'ü evli, %28,6'sı ilköğretim mezunu, %57,1'i çalışmıyor, %48,4'ünün ASA kriteri II, %55,6'sının anestezi tekniği spinal anestezi, %85,7'sinin ameliyatı ertelenmemiş, %62,7'sinin ameliyat hakkında bilgisi yok, %63,5'inin anestezi hakkında bilgisi yok, %54'ü daha önce ameliyat olmamış, %74,6'sı ameliyat olmaktan korkuyor, %63,5'i anestezi almaktan korkuyor, %57,9'unun kronik hastalığı var, tamamı ameliyat öncesi ağrı yaşıyor, %84,1'i hastanede 1-3 gün arası kalmış, %71,4'ünün ameliyat bölgesi alt ekstremiteler olarak belirlendi (Tablo 1).

CKÖ alt boyut ve toplam puan ortalamaları Tablo 2'de verilmiştir. Katılımcıların CKÖ toplam puanına (40 puan ve üzeri) göre %71,4'ünün orta düzey ve üzerinde cerrahi korku

yaşadığı belirlendi. CKÖ-Kısa dönem 21,97±6,9; CKÖ-Uzun dönem 25,51±7,6; CKÖ toplam puan ortalamaları 47,48±13,3 olarak bulundu (Tablo 2).

Tablo 3'te hastaların tanıtıcı ve klinik özelliklerine göre cerrahi korku ölçeği alt boyut ve toplam puan ortalamalarının karşılaştırılması verilmiştir. Cinsiyet, eğitim durumu, anestezi hakkında bilgi, ameliyat olmaktan ve anestezi almaktan korkma ile CKÖ-Kısa dönem alt boyut puan ortalamaları; eğitim durumu, anestezi tekniği, ameliyat ve anestezi hakkında bilgisi olma durumu, daha önce ameliyat olma, kronik hastalık, ameliyat olmaktan ve anestezi almaktan korkma ile CKÖ-Uzun dönem alt boyut puan ortalamaları; eğitim durumu, ameliyat ve anestezi hakkında bilgisi olma durumu, kronik hastalık, ameliyat olmaktan ve anestezi almaktan korkma ile CKÖ toplam puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulundu ($p<0,05$) (Tablo 3).

Tablo 1. Hastaların Tanıtıcı ve Klinik Özellikleri (n=126)

Table 1. Descriptive and Clinical Characteristics of Patients (n=126)

Özellikler	n	%	
Yaş	18-64 yaş	67	53,2
	65 yaş ve üzeri	59	46,8
Cinsiyet	Kadın	66	52,4
	Erkek	60	47,6
Medeni durum	Evli	71	56,3
	Bekar/Dul	55	43,7
Eğitim durumu	Okuryazar değil	32	25,4
	İlköğretim	36	28,6
	Lise	27	21,4
	Üniversite	31	24,6
Çalışma durumu	Çalışıyor	54	42,9
	Çalışmıyor	72	57,1
Ameliyatın ertelenme durumu	Evet	18	14,3
	Hayır	108	85,7
Ameliyat hakkında bilgisi olma durumu	Evet	47	37,3
	Hayır	79	62,7
Anestezi hakkında bilgisi olma durumu	Evet	46	36,5
	Hayır	80	63,5
Daha önce ameliyat olma	Evet	58	46
	Hayır	68	54
Ameliyat olmaktan korkma	Evet	94	74,6
	Hayır	32	25,4
Anestezi almaktan korkma	Evet	80	63,5
	Hayır	46	36,5
Kronik hastalık	Var	73	57,9
	Yok	53	42,1
Hastanede kalma süresi	1-3 gün	106	84,1
	4 gün ve daha fazla	20	15,9
Ameliyat bölgesi	Alt ekstremiteler	90	71,4
	Üst ekstremiteler	6	4,8
	Femur/kalça	30	23,8
ASA skoru	I	55	43,7
	II	61	48,4
	III	10	7,9
Anestezi tekniği	Genel	56	44,4
	Spinal	70	55,6

ASA; American Society of Anesthesiologists

Tablo 2. Cerrahi Korku Ölçeği Alt Boyut ve Toplam Puan Ortalamaları
Table 2. Surgical Fear Questionnaire Sub-Dimension and Total Score Means

	n	%	
CKÖ			
40 puan ve üzeri	90	71,4	
40 puan altı	36	28,6	
	Ölçek	Hasta	$\bar{X} \pm Ss$
	Min-Maks	Min- Maks	
CKÖ-Kısa Dönem	0-40	7-38	21,97±6,9
CKÖ-Uzun Dönem	0-40	4-40	25,51±7,6
CKÖ toplam	0-80	16-77	47,48±13,3

CKÖ; Cerrahi korku ölçeği, Ss: Standart sapma.

Tablo 3. Hastaların Tanıtıcı ve Klinik Özelliklerine Göre Cerrahi Korku Ölçeği Alt Boyut ve Toplam Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (n=126)

Table 3. Comparison of Surgical Fear Questionnaire Sub-Dimension and Total Score Means According to the Descriptive and Clinical Characteristics of the Patients (n=126)

Özellikler		CKÖ-Kısa Dönem	CKÖ-Uzun Dönem	Toplam CKÖ
		$\bar{X} \pm Ss$	$\bar{X} \pm Ss$	$\bar{X} \pm Ss$
Yaş	18-64 yaş	21,91±7,09	24,55±8,15	46,46±14,03
	65 yaş ve üzeri	22,03±6,74	26,59±6,84	48,63±12,45
	t/p	-0,100/0,921	-1,512/0,133	-0,911/0,364
Cinsiyet	Kadın	23,20±6,12	26,03±6,79	49,23±11,70
	Erkek	20,62±7,49	24,93±8,42	45,55±14,73
	t/p	2,126/0,036*	0,808/0,421	1,558/0,122
Medeni durum	Evli	21,82±6,72	24,39±8,06	46,21±14,02
	Bekar/Dul	22,16±0,97	26,95±6,77	49,11±12,25
	t/p	-0,279/0,781	-1,888/0,061	-1,215/0,227
Eğitim durumu	Okuryazar değil	22,59±5,77	26,94±5,91	49,53±10,03
	İlköğretim	22,14±7,44	27,69±7,45	49,83±14,01
	Lise	24,56±6,20	25,67±7,20	50,22±11,81
	Üniversite	18,87±7,06	21,35±8,32	40,23±14,54
	KW/p	9,702/0,021*	11,724/0,008*	10,783/0,013*
Çalışma durumu	Çalışıyor	21,22±7,11	24±8,33	45,22±14,70
	Çalışmıyor	22,53±6,73	26,64±6,84	49,17±11,98
	t/p	-1,051/0,295	-1,950/0,053	-1,658/0,100
Ameliyatın ertelenme durumu	Evet	20,78±7,19	27,17±5,08	47,94±11,04
	Hayır	22,17±6,87	25,23±7,93	47,40±13,69
	Z/p	-0,642/0,521	-1,089/0,276	-0,401/0,688
Ameliyat hakkında bilgisi olma durumu	Evet	20,64±6,83	22,85±7,47	43,49±13,48
	Hayır	22,76±6,87	27,09±7,27	49,85±12,70
	t/p	-1,681/0,095	-3,131/0,002*	-2,657/0,009*
Anestezi hakkında bilgisi olma durumu	Evet	19,35±5,74	22,13±7,36	41,48±12,25
	Hayır	23,48±7,09	27,45±7,08	50,93±12,71
	t/p	-3,363/0,001**	-4,003/0,000**	-4,069/0,000**
Daha önce ameliyat olma	Evet	22,21±6,38	27,10±6,77	49,31±11,90
	Hayır	21,76±7,36	24,15±8,04	45,91±14,30
	t/p	0,357/0,721	2,210/0,029*	0,154/1,435

CKÖ; Cerrahi korku ölçeği, \bar{x} : Ortalama, Ss: Standart sapma, *p<0,05, t; Independent Sample t testi, F; Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Z; Mann Whitney U testi.

Tablo 3. (devamı)
Table 3. (continued)

Özellikler		CKÖ-Kısa Dönem	CKÖ-Uzun Dönem	Toplam CKÖ
		$\bar{X}\pm Ss$	$\bar{X}\pm Ss$	$\bar{X}\pm Ss$
Ameliyat olmaktan korkma	Evet	24,22±5,92	27,39±6,98	51,62±11,64
	Hayır	15,34±5,10	19,97±6,65	35,31±10,13
	t/p	7,573/0,000**	5,257/0,000**	7,062/0,000**
Anestezi almaktan korkma	Evet	25,73±5,04	28,59±6,43	54,31±10,10
	Hayır	15,43±4,36	20,15±6,45	35,59±9,21
	t/p	11,581/0,000**	7,078/0,000**	10,337/0,000**
Kronik hastalık	Var	22,67±6,52	27,29±6,55	49,96±11,87
	Yok	21,00±7,34	23,06±8,30	44,06±14,49
	t/p	1,346/0,181	3,196/0,002*	2,510/0,013*
Hastanede kalma süresi	1-3 gün	21,91±6,72	24,14±7,96	46,06±13,38
	4 gün ve daha fazla	22,49±7,52	25,29±8,76	47,78±15,48
	Z/p	-1,070/0,285	-0,692/0,489	-0,254/0,800
Ameliyat bölgesi	Alt ekstremitte	21,78±6,93	25,14±7,83	46,92±13,59
	Üst ekstremitte	21,17±6,11	23,50±8,41	44,67±13,95
	Femur/kalça	22,70±7,13	27,00±6,71	49,70±12,46
	KW/p	0,388/0,824	1,183/0,554	0,542/0,762
ASA skoru	I	21,16±7,16	23,56±8,39	44,73±14,42
	II	22,90±6,47	27,23±6,65	50,13±11,95
	III	20,70±7,94	25,70±6,48	46,40±12,82
	KW/p	1,688/0,430	5,890/0,053	4,627/0,099
Anestezi tekniği	Genel	22,70±7,27	27,27±6,38	49,96±12,45
	Spinal	21,39±6,59	24,10±8,23	45,49±13,71
	t/p	1,060/0,291	2,367/0,019*	1,897/0,060

CKÖ; Cerrahi korku ölçeği, ASA; American Society of Anesthesiologists, \bar{X} : Ortalama, Ss; Standart sapma, KW; Kruskal Wallis testi, Z; Mann Whitney U testi, t; Independent Sample t testi, *p<0,05, **p<0,001,

Tartışma

Ameliyat olacak hastalar anestezi ve ameliyatın kendisine bağlı korku ve anksiyete yaşamaktadır. Hastaların yaşadığı korku ve anksiyete düzeyinin artması komplikasyon görülme sıklığının artmasına ve iyileşmenin gecikmesine neden olmaktadır. Bu çalışma, ortopedik cerrahi hastalarının ameliyat öncesi cerrahi korku düzeyinin belirlenmesi amacı ile yürütülmüştür. Çalışmamızda, ortopedik cerrahi girişim geçirecek hastaların %71,4'ünün orta düzey ve üzerinde cerrahi korku yaşadığı belirlendi. Benzer şekilde, yapılan bir çalışmada, hastaların %88'inin anestezi ve ameliyata bağlı korku yaşadığı bildirilmektedir (Ruhaiyem ve ark., 2016). Farklı türlerde cerrahi girişim geçirecek hastalarla yapılan diğer çalışmalarda da, hastaların yaklaşık %70'inin anksiyete yaşadığı bildirilmektedir (Gürler ve ark., 2022; Nigussie ve ark., 2023). Bu çalışmanın bulguları ve literatür, cerrahi girişim geçirecek hastaların büyük çoğunluğunun korku ve anksiyete yaşadığını göstermektedir. Ortopedik cerrahi geçirecek olan hastalarda hareket kısıtlılığı, günlük yaşam aktivitelerini yerine getirememeye, bağımlılık, bilinmezlik, bedenleri üzerinde kontrolü kaybetme ve ölüm korkusu bu sonuçta etkili olmuş olabilir. Ayrıca, bu bulgunun nedeninin sağlık profesyonelleri tarafından cerrahi korkunun değerlendirilmesi ve yönetilmesindeki eksiklikten kaynaklandığı söylenebilir.

Cerrahi girişim geçirecek hastalar, bilinmezlik, komplikasyon gelişme, ağrı yaşama, anestezi

uyanamama ve ölüm ile ilişkili korku yaşamaktadır (Abate ve ark., 2020; Gürler ve ark., 2022; Sobierska-Michalak ve ark., 2020). Bu çalışmada, cerrahi korku toplam puanının (47,48±13,3) orta düzeye yakın olduğu görülmektedir. Yapılan bir çalışmada, cerrahi girişim geçirecek hastaların orta düzeyde (42,57±25,40) cerrahi korku yaşadığı bildirilmektedir (Altun ve ark., 2017). Bu bulgunun nedeni, ortopedik cerrahi girişim geçirecek hastaların ölüm, sakat kalma ve bağımlılık korkusu yaşamalarından kaynaklandığı söylenebilir. Çalışmamızda, cerrahi korkunun uzun dönem etkilerinin (25,51±7,6) kısa dönem etkilerine (21,97±6,9) göre puan ortalamalarının daha yüksek olduğu bulundu. Bu bulgunun nedeni örnekleme dahil edilen hastaların çoğunluğunun alt ekstremitte cerrahisi geçirecek olmasından dolayı daha fazla bağımlılık yaşama, iyileşme ve rehabilitasyonla ilgili korku yaşamamasından kaynaklanmış olduğu söylenebilir.

Cerrahi girişim geçirecek hastaların korku düzeylerini etkileyen faktörleri belirlemek riskli gruplara yönelik hemşirelik müdahalelerini planlamayı kolaylaştıracaktır. Bu çalışmada kadınların erkeklere göre cerrahi korku-kısa dönem alt boyut puan ortalamalarının daha yüksek olduğu bulundu. Literatür çalışmamıza benzerlik göstermektedir (Akutay ve Ceyhan, 2023; Ruhaiyem ve ark., 2016; Sürme ve Çimen, 2022). Bu bulgunun nedeni kadınların erkeklere göre süreç ile ilgili korkularını daha kolay ifade etmeleri olabilir. Bununla birlikte, erkeklerin duygularını ifade etmesinin toplumsal olarak zayıflık ve kırılganlık olarak algılanması bu sonuçta etkili olmuş olabilir.

Eğitim düzeyi yükseldikçe hastaların ameliyatlarına ilişkin farkındalıklarının artması sonucu anksiyete ve korku

düzeyleri azalmaktadır (Crista ve ark., 2024). Bu çalışmada eğitim düzeyi üniversite olanların diğer eğitim düzeylerine göre cerrahi korku düzeylerinin daha düşük olduğu belirlendi. Çalışmamızın bulgularına benzer şekilde, yapılan çalışmalarda, eğitim düzeyi arttıkça ameliyata özgü anksiyete düzeylerinin düştüğü belirtilmektedir (Acar ve Fındık, 2015; Crista ve ark., 2024). Eğitim düzeyi yükseldikçe bilgi kaynaklarına daha kolay ulaşma ve bilgiyi anlamlandırma yeteneğinin artması bu bulgu üzerinde etkili olmuş olabilir.

Bilgilendirme ve hasta eğitimi, hem fiziksel hem de psikolojik olarak hastaları ameliyata hazırlaması açısından önemlidir. Yapılan bir çalışmada, hastaların uygulanacak cerrahi girişimlere hazırlanmasının, planlanan tedavinin ve cerrahi girişimin sonucu üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu belirtilmektedir (O'Reilly ve ark., 2018). Çalışmamızda ameliyat ve anestezi ile ilgili bilgileri olan hastaların daha düşük düzeyde cerrahi korku yaşadığı bulundu. Benzer şekilde, Gümüş (2021) tarafından yapılan çalışmada, ameliyat hakkında bilgilendirilmeyen hastaların daha yüksek anksiyeteleri olduğu belirtilmektedir. Konu ile ilişkili diğer çalışmalarda, hastaların bilgi gereksinimleri arttıkça daha fazla anksiyete ve korku yaşadıkları vurgulanmaktadır (Adhikari ve ark., 2023; Nigussie ve ark., 2023). Bilgi ile beraber bilinmezliğin azalması ve hastaların kendi tedavi süreçlerine ilişkin daha aktif karar almaları bu sonuçta etkili olmuş olabilir. Literatür ve bu çalışmanın bulguları hastaların anestezi ve cerrahi girişime bağlı korkusunu azaltmaya yönelik eğitim gereksinimi olduğunu ortaya koymaktadır.

Daha önce anestezi almış ya da ameliyat olmuş olmak, anksiyete ve korku üzerinde anlamlı bir azalma sağlamaktadır (Abate ve ark., 2020; Adhikari ve ark., 2023). Ancak literatür bilgisinin tersine, çalışmamızda daha önce ameliyat olan hastaların olmayanlara göre cerrahi korku uzun dönem puan ortalamalarının daha yüksek olduğu bulundu. Cerrahi korku kısa dönem ve toplam puan üzerinde anlamlı fark yoktu. Bu bulgunun nedeni, çalışmaya ortopedik cerrahi hastalarının dahil edilmesi ve buna bağlı olarak hastaların günlük yaşam aktivitelerine dönme, rehabilitasyon ve iyileşme süreci gibi ameliyatın uzun dönem etkileri ile ilgili daha fazla korku yaşamalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Ameliyat olacak hastalar hem anestezi hem de ameliyatın kendisi nedeni ile korku yaşamaktadır (Crista ve ark., 2024; Jung ve ark., 2023; Ruhaiyem ve ark., 2016). Bu çalışmada da, ameliyat olmaktan ve anestezi almaktan korku yaşamının cerrahi korku üzerinde etkili olduğu belirlendi. Çalışmamızın bulguları ile literatür tutarlılık göstermektedir. Literatür ve çalışmamızın bulguları, hastalara ameliyat öncesi dönemde hem anestezi hem de ameliyatla ilişkili bilgilendirme yapılması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Çalışmamızda kronik hastalığı olan hastaların cerrahi korku-uzun dönem ve toplam puan ortalamalarının olmayanlara göre daha yüksek olduğu bulundu. Bulgularımıza benzer şekilde, yapılan bir çalışmada, kronik hastalık varlığının cerrahi korku düzeyini artırdığı bildirilmektedir (Işıklı ve ark., 2022). Kronik hastalığa sahip

olmak hastalarda anesteziye uyanamama, sakat kalma ve iyileşme ile ilgili korku yaşamalarına neden olarak bu sonuçta etkili olmuş olabilir.

Anestezi türü cerrahi girişime bağlı korkuyu etkileyen faktörlerden biridir (Akutay ve Ceyhan, 2023). Bu çalışmada genel anestezi alan hastaların spinal anestezi alan hastalara göre cerrahi korku-uzun dönem alt boyut puan ortalamalarının daha yüksek olduğu bulundu. Benzer şekilde, yapılan çalışmalarda, genel anestezi alanların daha yüksek anksiyete düzeyine sahip olduğu bildirilmektedir (Adhikari ve ark., 2023; Gümüş, 2021). Diğer çalışmada da, genel anestezi alan hastaların daha yüksek cerrahi korku düzeyine sahip olduğu belirtilmektedir (Akutay ve Ceyhan, 2023). Genel anestezi alan hastaların uyanamama, kendi bedenlerine ilişkin kontrolü kaybetme ve ölüm korkusunu daha fazla yaşamaları bu sonuçta etkili olmuş olabilir.

Sonuç

Sonuç olarak, hastaların çoğunluğunun cerrahi korku düzeyinin orta düzey ve üzerinde olduğu belirlendi. Cerrahi korkunun cinsiyet, eğitim durumu, ameliyat ve anestezi hakkında bilgisi olma durumu, daha önce ameliyat olma, ameliyat olmaktan ve anestezi almaktan korkma, kronik hastalık ve anestezi tekniği ile ilişkili olduğu bulundu. Bu veriler doğrultusunda hemşirelerin ortopedik cerrahi geçiren hastaların korku düzeyini belirlemesi ve azaltmaya yönelik uygun hemşirelik girişimlerini planlaması önerilmektedir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Çalışmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Abate, S. M., Chekol, Y. A., & Basu, B. (2020). Global prevalence and determinants of preoperative anxiety among surgical patients: a systematic review and meta-analysis. *International Journal of Surgery Open*, 25, 6-16.
- Acar, E. Ç., & Fındık, Ü. Y. (2015). Ameliyathanede hastaların hemşirelik bakım kalitesi hakkında düşüncelerinin ve kaygı düzeylerinin değerlendirilmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 18(4), 268-273.
- Adhikari, S. P., Pathak, B. D., Ghimire, B., Baniya, S., Joshi, P., Kafle, P., ... & Rawal, N. M. (2023). Prevalence of pre-operative anxiety and associated risk factors among patients awaiting elective surgery in a tertiary care hospital. *F1000Research*, 12.
- Akutay, S., & Ceyhan, Ö. (2023). The relationship between fear of surgery and affecting factors in surgical patients. *Perioperative Medicine*, 12(1), 22.
- Aloweidi, A., Abu-Halaweh, S., Almstafa, M., Marei, Z., Yaghi, S., Hababeh, L., ... & Bsisu, I. Preoperative anxiety among adult patients undergoing elective surgeries at a tertiary teaching hospital: a cross-sectional study during the era of COVID-19 vaccination. *Healthcare*, 10(3), 515.
- Amiri, M., Mirzaei, S., & Nasiriani, K. (2021). Effect of spiritual care on anxiety and fear of orthopaedic surgery patients. *Journal of Pastoral Care & Counseling*, 75(4), 259-266.

- Bağdigen, M., & Karaman Özlü, Z. (2018). Validation of the Turkish version of the surgical fear questionnaire. *Journal of PeriAnesthesia Nursing*, 33(5), 708-714.
- Crasta, C. M., Hegde, D., Chand, S., Kolar, R., & Nandakumar, U. P. (2024). Critical evaluation of factors associated with pre-operative anxiety among patients scheduled for surgery in orthopaedics department. *Current Problems in Surgery*, 61(11), 101631.
- Gümüş, K. (2021). The effects of preoperative and postoperative anxiety on the quality of recovery in patients undergoing abdominal surgery. *Journal of PeriAnesthesia Nursing*, 36(2), 174-178.
- Gürler, H., Yılmaz, M., & Türk, K. E. (2022). Preoperative anxiety levels in surgical patients: a comparison of three different scale scores. *Journal of PeriAnesthesia Nursing*, 37(1), 69-74.
- Işıklı, A. G., Özkan, Z. K., & Buberka, Z. (2023). The fear of surgery and coronavirus in patients who will undergo a surgical intervention. *Journal of PeriAnesthesia Nursing*, 38(1), 134-138.
- Jung, K. H., Park, J. H., Ahn, J. W., & Park, K. B. (2023). Surgery-related anxiety on geriatric patients undergoing total knee arthroplasty: a retrospective observational study. *BMC Musculoskeletal Disorders*, 24(1), 161.
- Kassahun, W. T., Mehdorn, M., Wagner, T. C., Babel, J., Danker, H., & Gockel, I. (2022). The effect of preoperative patient-reported anxiety on morbidity and mortality outcomes in patients undergoing major general surgery. *Scientific Reports*, 12(1), 6312.
- O' Reilly M., Mohamed K., Foy D., Sheehan E. Educational impact of joint replacement school for patients undergoing total hip and knee arthroplasty: A prospective cohort study. *Int. Orthop.* 2018;42:2745–2754. doi: 10.1007/s00264-018-4039-z.
- Ruhaiyem, M. E., Alshehri, A. A., Saade, M., Shoabi, T. A., Zahoor, H., & Tawfeeq, N. A. (2016). Fear of going under general anesthesia: A cross-sectional study. *Saudi journal of anaesthesia*, 10(3), 317-321.
- Sobieralska-Michalak, K., Michalak, M., Woźniewicz, A., & Pawlicka, A. (2020). Stress Associated with Orthopedic Surgery and Feeling Pain. In *Alternative Pain Management: Solutions for Avoiding Prescription Drug Overuse* (pp. 36-63). IGI Global.
- Sürme, Y., & Çimen, Ö. (2022). Preoperative surgical fear and related factors of patients undergoing brain tumor surgery. *Journal of PeriAnesthesia Nursing*, 37(6), 934-938.
- Theunissen, M., Peters, M. L., Schouten, E. G., Fiddlers, A. A., Willemsen, M. G., Pinto, P. R., ... & Marcus, M. A. (2014). Validation of the surgical fear questionnaire in adult patients waiting for elective surgery. *PLoS One*, 9(6), e100225.
- Topal Hançer, A. (2023). Prevalence and factors associated with surgery anxiety in hospitalized patients: a point-prevalence study. *Irish Journal of Medical Science (1971-)*, 192(5), 2095-2103.
- Woldegerima, Y. B., Fitwi, G. L., Yimer, H. T., & Hailekiros, A. G. (2018). Prevalence and factors associated with preoperative anxiety among elective surgical patients at University of Gondar Hospital. Gondar, Northwest Ethiopia, 2017. A cross-sectional study. *International Journal of Surgery Open*, 10, 21-29.